

2025-ci ilin may ayı Azərbaycan üçün sadəcə təqvimdə bir tarix deyil. Bu ay, milletin taleyində mühüm rol oynamış, xalqın sevgisini ve inamını qazanan, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin qurucusu, ümummilli lider Heydər Əliyevin 102 illiyi ilə yadda qalır. Onun adı artıq çoxdan canlı tarixə çevrilib. Bu ad Azərbaycan xalqının azadlıq ideallarının, suveren dövlət arzularının, sabitlik və inkişaf yolunun rəmzine dönüb. Tarixi şəxsiyyətin siyasi irlisinin başlanğıçı xalqı üçün olduqca uğurlu olub. Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı üçün əvəzəsiz xidmətləri 1969-cu ildən - onun Azərbaycan Kommunist Partiyasının birinci katibi seçildiyi dövrdən başlayır. Sovet idarəciliyi şəraitində belə milli maraqları qorumaq, respublikanın iqtisadi və mədəni inkişafına zəmin yaratmaq kimi cəsarəti və uzaqgörən addımlar yalnız böyük liderin iradəsinə xas xüsusiyyətlər idi. Təhsil, sənaye, səhiyyə, elm və mədəniyyət sahələrində aparılan sistemli islahatlar nəticəsində Azərbaycan ittifaq məqyasında öncül respublikalardan birinə çevrildi. Heydər Əliyev XX əsrin ikinci yarısından etibarən Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında həllədici rola malik bir şəxsiyyət kimi meydana çıxdı. Onun 1969-cu ildə Azərbaycanda siyasi rəhbərliyə gəlişi ilə respublikada tamamilə yeni bir inkişaf mərhələsi başlandı. Hələ Sovet dövründə belə, o, Azərbaycanı SSRİ məkanında aparıcı respublikalardan birinə çevirməyi bacardı. Onun rəhbərliyi altında sənaye, kənd təsərrüfatı, təhsil və mədəniyyət sahələrində fundamental dəyişikliklər həyata keçirildi. Moskvada - SSRİ rəhbərliyində, Siyasi Büronun üzvü kimi, Heydər Əliyev təkcə Azərbaycanda deyil,

Ulu öndər Heydər Əliyev - tarixin axarını dəyişən lider

David İbramxəlilov
YAP Qusar rayon təşkilatının sədri

bütün sovet məkanında nüfuzlu və söz sahibi olan liderə çevrildi. O, milletin ruhunu, milli dəyərləri yüksək tutaraq azərbaycançılığı ideoloji səviyyəyə yüksəltdi. Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən hazırlanan kadr siyaseti, milli ruhun yüksəldilməsi və milli intellektin inkişafına göstərilən qayğı nəticəsində Azərbaycan cəmiyyəti yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoydu.

Təsadüfi deyil ki, Ulu öndərin hələ o illərdə söylədiyi "Azərbaycanın gələcəyi onun bugünkü gəncliyindən asılıdır" fikri bu gün strateji dəyər daşıyır. Ulu öndər Heydər Əliyevin əsl xilaskar missiyası Azərbaycanın müstəqilliyini yenice qazanacağı, lakin xaos və vətəndaş qarşıluması girdəbina düşdürüyü 1990-ci illərin əvvəllərində özünü tam göstərdi. 1993-cü ilin iyun ayında xalqın israrlı tələbi ilə Bakıya qayıdan Heydər Əliyev sözün əsl mənasında dövlətçiliyi xilas etdi. Bu dövrü tarix haqlı olaraq "Azərbaycanın xilası" dövrü adlandırır. Ulu öndərin qətiyyətli siyasi iradəsi, müdrikiyi və diplomatik məharəti sayesində ölkədə sabitlik bərpa olundu, separatizm və anarxiya cəhdləri darmadığın edildi. Onun "Mənim həyatım da, fə-

liyətim də yalnız Azərbaycana xidmət etməkdən ibarət olub" fikri bir ideya deyil, bütöv bir dövrün, hətta taleyin ifadəsidir. Dahi lider Heydər Əliyev təkcə sabitlik yaratmaqla kifayətlənmədi. O, Azərbaycanı gələcəyə aparacaq strateji xəritəni də çizdi. 1994-cü ildə imzalanan və "Əsrin müqaviləsi" adlandırılın neft sazişi Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyini təmin etməklə yanaşı, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artmasında həllədici rol oynadı. Ulu öndər deyirdi: "Azərbaycanın təbii sərvətləri xalqımıza məxsusdur və bu sərvətlər xalqın rıfahı üçün işləməlidir." Eyni zamanda Heydər Əliyev hüquqi dövlət quruculuğunu sahəsində də tarixi addımlar atdı.

1995-ci ildə qəbul edilən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası bu gün də müasir dövlətçiliyimizin hüquqi əsasını təşkil edir. Ümummilli lider Müstəqillik dövrünün xilaskarı kimi də böyük tarix yazdı. Sovet İttifaqının dağılması ilə Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi qarşılıqlı çətinliklər, daxili siyasi qarşılurmalar, separatizmin güclənməsi, iqtisadi və sosial böhran ölkənin gələcəyini təhlükə altına almışdı. Belə bir şəraitdə xalqın yeganə ümidi təcrübəli və uzaqgörən lider - Heydər Əliyev idi. Onun rəhbərliyi ilə ölkədə hüquqi və institusional islahatlara start verildi, iqtisadi sistemin bazar mexanizmlərinə uyğunlaşdırılması istiqamətində mühüm qərarlar qəbul olundu. Yeni Azərbaycan Partiyası isə Heydər Əliyev ırsının siyasi dayağı və xalqın çox böyük ümid bəslədiyi siyasi qüvvə idi. 1992-ci ildə ölkədə anarxiyanın, xaosun və siyasi böhranların hökm sürdüyü bir zamanda xalqın içindən doğan çağırışa cavab olaraq Ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) yaradıldı. Bu, sadəcə bir siyasi təşkilatın təsis olunması deyildi - bu, xalqın nicat axtarışının, Hey-

dər Əliyev şəxsiyyətine olan inamın və dövlətçilik ideallarının siyasi təcəssümü idi. YAP-in yaranması Azərbaycan siyasetində dönüş nöqtəsinə çevrildi. "Yeni, müstəqil Azərbaycan uğrunda!" şəhərində birleşən bu hərəkat sonradan ümumxalq dəstəyini qazanaraq ölkənin aparıcı siyasi gücünə çevrildi. Partiyanın banisi və ideoloji rəhbəri kimi Heydər Əliyev siyasi sistemdə davamlılığı, idarəetmədə peşəkarlığı və milli maraqlara əsaslanan dövlətçilik fəlsəfəsini təmin etdi. O, Yeni Azərbaycan Partiyasını sadəcə bir iqtidarı partiyası kimi deyil, milli maraqların müdafiəcisi, dövlətin sabit inkişafının təminatçısı, cəmiyyətlə dövlət arasında körpü rolunu oynayan siyasi platforma kimi formalaşdırıldı.

Bu gün YAP həm siyasi ideya, həm də təşkilat güc baxımından Ulu öndər Heydər Əliyev məktəbinin bariz davamçısıdır. Ulu öndər Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi neft strategiyası Azərbaycanın müstəqilliyini yalnız siyasi yox, həm də iqtisadi baxımdan möhkəmləndirdi. 1994-cü il sentyabrın 20-də imzalanan "Əsrin müqaviləsi" təkcə neft yataqlarının işlənməsi ilə bağlı kommersiya razılaşması deyildi - bu, Azərbaycanın dünya iqtisadi sistemində integrasiyasının rəmzi idi. Ulu öndər bu müqavilənin əhəmiyyətini belə ifadə etdi: "Azərbaycanın neft sərvətləri xalqın rıfahı üçün işləməlidir. Biz bu sərvətlərlə azadlığımızı möhkəmləndirməliyik." Məhz bu baxışla həyata keçirilən enerji siyaseti Azərbaycanın geosiyasi çəkisini artırmaqla yanaşı, milli gelirlərin əsas mənbəyinə çevrildi. Ulu öndərin diplomatik uğurları daha da artırdı. Bu böyük şəxsiyyət xarici siyasetin memarı kimi dünya məqyasında qəbul edildi. Ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə bərabər hüquqlu tərəfdəş kimi tanınması

ürün gərgin diplomatik fəaliyyət göstərdi. Onun "neçə qütbü dünya varsa, biz orada olmalıyıq" prinsipi bu gün də Azərbaycan diplomatiyasının əsas dayaqlarındandır. O, balanslaşdırılmış, qeyri-ideoloji və milli maraqlara söykənən xarici siyaset xəttinin təməlini qoydu. Avropa, ABŞ, Rusiya, Türkiyə, Çin və İran kimi əsas güclərə parallel münasibətlər qurmaqla Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın neytrallıq mövqeyini qorumağı bacardı və ölkəni regional sabitliyin dayağına çevirdi. Heydər Əliyev siyasetində milli-mənəvi dəyərlər hər zaman ön planda olub. Onun təşəbbüsü ilə Novruz bayramı, muğam sənəti, klassik ədəbiyyat və milli adət-ənənələr dövlət səviyyəsində bərpa edildi və qorunub saxlanıldı. O bildirirdi: "Xalqın ruhunu yaşadan onun mədəniyyətidir. Mədəniyyətsiz xalq yoxdur".

Bu baxış bu gün Azərbaycanın dövlət siyasetində də davam edir - mədəni ırsın qorunması və dünyaya tanıdılması məhz Heydər Əliyevin ideoloji ırsından qaynaqlanır. Bugünkü güclü, sabit və inkişaf edən Azərbaycanın təməlində Heydər Əliyevin ideya və əməlləri dayanır. Onun rəhbərliyi ilə atılan hər addım bu gün də öz bəhrəsinə verir. Azərbaycançılıq ideologiyasının banisi olan bu dahi şəxsiyyətin siyasi kurusu bu gün cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən qətiyyətlə, uğurla davam etdirilir. Ulu öndər Heydər Əliyevin 102 illik yubileyi təkcə xatirə mərasimi deyil - bu, bir ideologiyanın, siyasi fəlsəfənin, milli birliyin təntənəsidir. Onun ırsı hər bir azərbaycançının düşüncəsində və hər bir dövlət qurumunun fəaliyyətində yaşayır. Ulu öndər deyirdi: "Mən həyatımı yalnız və yalnız Azərbaycan xalqına həsr etmişəm." Bu sadıqlı, bu fədakarlıq onu tarixdə ölməz, millətin qəlbində əbədi etdi.